

Ziua "Limbiî Române"

Invitați de Institutul Cultural Român în colaborare cu filiala din Chișinău, la început de septembrie (2), am auzit, într-o interpretare autentică, un Recital de "Bijuterii Muzicale" alături de Marea Poezie a lui **Mihai Eminescu**. Interpreții au fost: **Marcel Spinei** – violoncelist și compozitor, **Sanda Spinei** – pianistă și **Nicolae Jelescu**, actor. Marea Sală albastră, cu orgă, din Chișinău – "Atheneul" basarabean, devenise neîncăpătoare. Și nu numai cu un public frumos educat muzical – un plus pentru interpreți a căror artă era literalmente "gustată", bine apreciată, ci și cu un grup important de oameni de cultură din 12 țări, constituind și finalul ediției a VII-a a Congresului Internațional al Eminescologilor. În cele câteva cuvinte adresate publicului, acad. **Valeriu Matei**, membru al Academiei Române, istoric, poet, Directorul ICR Chișinău, Președinte și organizator al Congresului Eminescologilor, a subliniat contextul istoric și cultural al timpului prezent, importanța rememorării Unirii cu România de acum 100 de ani, și gânduri pentru un viitor mai bun. Repertoriul muzical ales a fost format din "bijuterii muzicale": fiecare mare compozitor, alături de lucrări de anvergură, precum simfonii, oratorii, etc., a scris și câteva mici capodopere, care au penetrat timpul și au devenit particularități individuale culturale. De la **Albinoni**, **Bach**, **Boccherini**, **Beethoven**, **Schubert**, **Schumann**, **Saint-Saëns**, **Sarasate** – la **Richard Strauss**, **Federico-Garcia Lorca**, **Constantin Dimitrescu**, **Șostakovici**, **Piazzolla** și **Spinei**, tehnica de un înalt nivel, sunetul cald și

(de la stânga) Nicolae Jelescu, Mihai Cimpoi, Vlad Burlea, Sanda Spinei, Marcel Spinei, Ghenadie Ciobanu, Valeriu Matei

sensibil, frazări ce evidențiau profund complexitatea și autenticitatea fiecărui titan, soliști – muzicieni mirifici – au subliniat stilul specific, *marea muzică*, ce presupune generozitate și solidaritate umană. În scurta alocuțiune adresată publicului, **Marcel Spinei** sublinia faptul că majoritatea lucrărilor – a "bijuteriilor muzicale", nu sunt scrise neapărat pentru violoncel – ele pot proveni de la alte instrumente, voce, orchestră, pentru că *Marea Muzică* este trans-frontalieră: importanța o dă mesajul și calitatea sonoră, suflul compozitorului, care trece spre cel al auditorului. Recitalul a fost început și terminat de *Muzică*, dar, între cele 12 lucrări am auzit șoptit, sau răsunător, adieri de vânt și furtuni

amenințătoare, uragane – **armonii eminesciene**. Unele erau aproape necunoscute: recunoșteam doar cadența cuvintelor, suflul ideilor filosofice și zbaterea profundă contra răutăților lumii, perene sau eterne, severitatea vieții și a morții, interiorizarea artistului în *marea trecere*. Și toate poemele eminesciene au fost rostite cu ochii închiși, sau cu privirea aceea penetrantă, care trece peste tot și toate. **Nicolae Jelescu**, directorul artistic al Teatrului "Alexei Mateevici"

din Chișinău a fost *unic*. Printre prietenii, melomanii din sală, trebuie să amintim pe **Mihai Cimpoi** – academician al Academiei Republicii Moldova, **Ghenadie Ciobanu** – compozitor, Președinte de Onoare al Uniunii Compozitorilor din Moldova, compozitorii basarabeni **Vlad Burlea** – secretarul muzical al Uniunii Compozitorilor din Moldova, **Snejana Pîslari**, ș.a. Iar dintre prietenii care au fost aproape de noi în organizarea Concertului de la Chișinău, menționăm și mulțumim scriitorului și muzicianului **Mirel Talos**. (M. S.)

Flügel und Trümmer (Aripi și resturi) – un album CD de Violeta Dinescu...

...cuprinde un ciclu de 11 piese pentru pian interpretate de cunoscutul solist timișorean Sorin Petrescu, membru fondator și al ansamblului de muzică contemporană Trio Contraste. Înregistrarea a fost realizată în acest an, în Sala Filarmonicii Banatul din Timișoara. Violeta Dinescu, care desfășoară din 1996 și o bogată activitate didactică la Universitatea Carl von Ossietzky din Oldenburg (Germania), este o compozitoare extrem de prolifică, numărul albumelor sale discografice fiind remarcabil pentru un compozitor de muzică cultă din vremea noastră. Cu referire la termenii din titlul albumului (același cu al primei părți din ciclu), considerați ca metafore, „Aripi” simbolizează ieșirea din periculoasele atracții pământești, iar „Resturi” trimite la procesele naturale de dezintegrare și decădere, dar și la influențele distructive, precum războiul. „Aripi și Resturi” au și o conotație muzicală: melodiile și acordurile plutesc ca pe *aripi*, fără gravitație, în spațiul sonor, în timp ce *resturile* indică meandrele și întunecimea existenței, trimițând, într-un context muzical-istoric, și la demolarea formelor tradiționale și dezintegrarea convențiilor rigide în muzica „modernă”. Ipoteza lui Walter Benjamin „Despre conceptul istoriei”, scrisă la începutul celui de-al doilea război mondial, este un exemplu de acest fel. Benjamin se referă aici și la o pictură de Paul Klee, pe care a cumpărat-o în 1921: „Există un tablou al lui Paul Klee, numit *Angelus Novus*. Este pictat acolo un înger, care pare a fi pe punctul de a se îndepărta de ceva la care se uită. Ochii și gura lui sunt larg deschise, iar aripile lui sunt întinse. Îngerul istoriei trebuie să arate așa. Fața lui este îndreptată spre trecut. Unde vedem un lanț de evenimente, el vede o singură catastrofă, care îngroașă neîncetat resturile peste resturi și le aruncă înapoi. Ar vrea să rămână, să-i trezească pe morți și să strângă molozul. Dar o furtună izbucnită din Paradis, care a fost prinsă în aripile sale, este atât de violentă încât îngerul nu-și mai poate închide aripile. Această furtună îl conduce inexorabil în viitor, căruia îi întoarce spatele, în timp ce mormanul de resturi se înalță înaintea lui până la cer. Ceea ce numim progres este acest lucru.” Spicuim din comentariile din prefața CD-ului, semnată de Egbert Hiller.

• În procesul asimilării acestui ciclu, Sorin Petrescu și-a exprimat o serie de asociații în cuvintele a trei texte. În primul dintre ele tematizează indirect „resturile” din trecut: „Vechile lucruri, lucruri arhaice, arhaice ... Există câteva lucruri pe care le prețuim: antichitățile, colecțiile de artă, vizitarea ruinelor, dar știm cât de mult este ascunsă viața în ele, chiar simțim cât de multă viață putem avea înaintea noastră, cât de multă lumină încă mai putem radia. Există și alte lucruri, pe care le disprețuim: le aruncăm din cale, le ardem; de cei plecați înaintea noastră, uităm puțin câte puțin. Nu vedem viața care tremură pentru noi – o lumină tremurândă care se mișcă tot mai departe și mai departe?”